

מבעד למסווה (שעורים בהסתפלות)

היינו דאמר
אינשי :
"שכור — כל
השנה בבית-המרוח
ובחג-הפורים הוא
נעשה פכח", ור'
עזמות "נתישב"

הפעם והסיר דוקא לכבוד הפורים המשולש
הזה את המסווה מעל פניו ולא הוציא את
ה"דרבן"...

ושמא סבורים אתם תלמידי החביבים,
כי עשיתי כל זאת מחמת רב תענוג ? הם
וחלילה ! אלא פשוט — המכסה אני מכס ?
— מפני הפסק שהיה לי השתא מימש כמו
בפורים ראשתקד, אלא בשנוי קצת.

הן זוכרים אתם את המעשה או ? כמה
יגיעות יגעתי כמה טרחות טרחתי וכמה
דרבנות דרבנתי עד שהכינותי לכם "דרבן"
מוזין ומשורין — 42 ממש ! — שהיה בו
כדי לפוצץ ולרוצץ את מלוניון עפ"י החרוז,
כאשר אהבתם מאז, והנה ברגע האחרון —
בערב פורים מימש לפני הכאת המן — הוכרזה
פתאם "שביתת-הנשק" והסוף הלא ידוע
לבלבכם — דרבן ה"שלום" ע"ש ..

ואני איני יודע "הכמות", ובשנה זו
שנסתי את ימני, אורתי כגבר הלוצי והכי

נותי לי הפעם "דרבנצ'יק" של שביתת הנשק.
עשיתי לילות כימים וישבתי על המדונה
בלילות החרף וכימות החמה לכתב כאמרים
ארוכים כגלות ע"א השלום, כי אוהב-שלום
אני במדרגה ראשונה, כידוע : שלום בין
הלשון העברית והרוסית (מטבעי איני קנאי
הלילה ! שלום בין ויצמן וז'בוטינסקי, בין
אוישיסקין וקיש — כלומר אוישיסקין וויצמן
— בקצור שלום בין המורים והמשכרת, בין
ה"ארץ" ובעלי-החובות שלה בירושלם ועבשיו

ביפו ; אגב הכינתי לי גלופות בשם "וגר
ז א ב ז'בוטינסקי עם כביש" וכתתו הסופ'
רים את חרבותיהם לעטים ולזמירות, גם
שלחתי "משלח-ימות" יפה לתלמידי הגדולים
והקטנים (אלה שראיתם אמ"ש בקריקטורה
שלי בנשף-המסכות היפה של קה"ק" 5) איש
איש כפי ערכו. לנציב : מאזנים לשווי המשי'
קל, לראש ההנהלה הציונית מעט נמוס ולראש
ועד-הלאומי כסא הרש, לתלמידי בת"א
שלחתי ע"י הדאר כר ל לבנון בית ו"שק
קניה" למורי ירושלם מה"משביר" לקנות בו
מכנסים וגם חיבונה זכור לטוב — לבדישי
המתולתל שלחתי — נחשו מה ? — ד ל י ל ה
יפה במספרים. גם מגלת פורים הכינתי על-
רגל-אחת שהקריא זאבי בנשף המסכות בנינון
של איכה וההגדה, זכר ל"שולמית" .. בקצורה
הוצאתי יותר מחמשים פונט מצריים טבין
ותקלין ורצתי בכל יום למערכת "דאר"
היום" לבלבל את מהם כדי לפרסם מודעות

כעתונם, באותיות של "ונתנה תוקף" דוקא,
על ה"דרבן" ה ה ו ל ד .. האזמל
ה ח ו ת ד וה"מטפח" המקנה .. בקצור זה
היה "ליהודים" ! (לא זה של קים ! ..)
בשבוע זה רצתי למסר את כל "החמר
והקלישאות ל"בחורה-הועצער" והנה —
טראד ! — התימני הגיש לי לתחת הוטמי
ממש גליון "דאר היום" ובו מופיע מאמר
ראשי בשם "שביתת הנשק" הגומר : "השומר
— מה מליל ?" ..

מיד השלכתי את כל הגלופות לעזאזל
וקבלתי פקודה מהעורכים והמנהלים הראשים
שלי לעמד על המשמר ..

וכשקראתי ב"הארץ" את המאמרים של
גליקסון ואהרנוביץ נגד ויצמן ואח"כ את
מאמרן של בודאביי ב"דאר-היום" מצד שני
ב ע ד ויצמן, כמובן, (ואי"ה נזכה בקרוב
למאמרים שלו גם "בעד" אוישיסקין וז'בו'
טינסקי) זכרתי את המעשה הידוע שמספרים
ביהודי אחד ר' שמעיה-גוטו-טוב שתפשו
אותו, לא עליכם, בתענית אסתי, כשהוא יושב
ועוסק באכילה, ושאלו אותו : היתכן שיהודי
כמותו יעשה כדבר הזה ולא יצום ?
— אין אני נוהג לצום בתענית-אסתר —
ענה ר' שמעיה — מחמת שלפי דעתי יוצא
כל הענין להיפך וסובר אני שמרדכי אישם
והמן הוא הצדיק.
למחר ביום פורים, ראו אותו שמה

וב"גלופין" ומקיים מצות לביסומא כדבעי,
ושאלו אותן : ר' שמעיה, אם לדידך צדק
המן, הרי אין אתה צריך להג את חג הפורים?
— מכינים אתם ? — ענה ר' שמעיה —
אסור לשמע רק צד אחד, אמנם תמול נראה
לי כי הצדק עם ה מ נ י, ואולם לאחר
ששמעתי אמ"ש את קריאת המגילה ואח"כ
שוב פעם לכהרתו ושמעתי את ה צ ד
השני, רואה אני כי אמנם הוצדק דוקא עם
מרדכי ..

וזוגתי שתחיה — חכמת נשים ממש ! —
הצילתני וטענה עמי כאשתו של און בן פלת
בשעתה : אם זה הרב' הרי תלמיד אתה ואם
ז ה הרב הרי תלמיד אתה, ומה מועיל לך
כל ה"דרבן", ובכלל למה לו ל"עזמות" להכנים
ראשו בין שני הרים כאלה ? ..
וכחמת שאני רוצה להיות ד ב י ולא
תלמיד, החלטתי עם הפלוגית שלי שאי"ה
מיד לאהר פורים אטל רשות להופשה מאת
עורכי ומנהלי הראשים, כדי לנסע לחצי שנה
או לשנה שלמה לאפריקה או לאמריקה או
סתם למצרים או אפילו לבירות ואגב אעסק
שם באיזה מין "קרו" שיש בה י ס ו ד ..
ואתם, תלמידי החביבים, אל תראנו ואל
תתגעגעו אהרי ביותר כי אכתב לכם את
שעורי מן הדרך בסדר כנהוג ..

לקנות "צרכי פורים" לכבוד יום-טוב. נדחקנו
בסכנת-נפשות מימי בן אהב"י עד שהגענו
ב"ה אל הנות מלאה כל טוב : אזני המו,
גלוסקאות, עגות מכל המינים מצופות סכר
ומשובצות בניר של כסף וזהב, מעשי ידיהם
להתפאר, גם תרגנולים ופילים אדומים
והיכלים שלמים לבנים של סוכר עומדים
לראוה ברחוב ומתאבקים בעפר רגליהם של
תלמידים-חכמים ושל המורים וגמלים העוברים
שם. בקצור : "קונדיטורי" שלמה — עין לא
ראתה ! ועל כלם עומדת היא בסנורה שהיה
לבו בנערותו, ושוקלת לקונים והוא, כלומר
בעלה, עוסק במכירת מ ג ל ת .

עוד לא הספקתי ליטול את המגלה בידי
והנה יהודי אחד גזין גהן אל החנוני ולחש
לו דבר-מה באזני והנה העמיד עלי החנוני
שתי עינים פקרניות, הציון עלי מלמעלה למטה
ואמר אלי בנגינה :
— המימ ? .. הכבודו היא זה ? ..
— ומי זה ? — ענית לו בקפדה קצת .
— זה .. — ענה החנוני בעינים צוחקות
— ובשעת מעשה וכבב בידו על עיניו לאות
כיסוה — ואני השבתי, הוא מוסיף, כי ר'
עזמות הוא יהודי עם .. (והראה בידו על
זקנו וזגדול ופאותיו העבות).
נטיתי ללכת והנה אחז בשרוולי ואמר :
— יחל נא ר' עזמות, מכיון שהקב"ה
שלח אותו אלי לקנות מגלה שלי, רוצה אני
לשאל מאתך איזו שאלה מענינא-דינומא . . .

הן הוא "רבי" ויודע לתרץ הכל לתלמידיו ?
אני הנני תלמיד ותיק שלו, יאמין לי שאנו
קונים את הגליון בע"ש רק בשביל ..
ופתה ה"תלמיד" שלי בנגון של גמרא
ואמר :

ילמדנו רבי ! עשרת בני-המן, נתלך על
העז — כמובא במדרש — מחמת שיעצו
לאביהם המן הרשע (כשהוציא שם זה מפיו
סבב בנו הקטן "ברעשן" אשר בידו) לשקל
לאחשורוש עשרת אלפים שקל כדי להרג
ולאבר את כל היהודים, ולא זאת אלא
המציאו לו בעצמם את הכסף, אלה שקל
לכל נפש, והשאלה היא איפוא : ו י ז ת א
זה שטפש היה מהיכן נטל פתאום חכמה
להשיא עצות לאביו, ודלפון זה הקבצן
הידוע, מהיכן לקה כסף כיכ רב ?
וכילי חכות לתשובתי, כמובן, השיב
בעצמו, כפר באגודלו ואמר בנצחון :
והתירוץ הוא — כשצריך לאבר את
היהודים, אפילו ויזתא נעשה חכם וגם
דלפון משיג כסף, ור' משה קוימא וקפת
האפיפוד תוכיח ! ..

בין הדאר והבנקים כדי לקנות "מציאות"
לכבוד יום-טוב, והנה הגיע לאזני קול
קורא : "ר' עזמות ! ר' עזמות ! הפניתי
את ראשי וראיתי את אחד מתלמידי הסור
הרים, מרמו לי בידו לחכנס אל חנותי. עוד
לא הספיק להושיט לי כסא לשבת והנה
התחיל מדבר :
יש לי חמר מצוין בשבילך, רבי עזמות ;
זה עכשיו נכנס — הוא אומר — להנותן
אחד התירים בלוי"ה "גיד" (מורה-הדרך
באנגלית), הביט על השלט שלי ויפן בה
וכה וירא והנה אין איש (ב"ה אין איש
אצלנו במשך כל היום !) וישאל מימי
בלחש ובלשון אמריקנית : "איז איט א
א י ד י ש סמור ?" (הזהי הנות של
יהודי ?)
— ולמה ידבר כבודו אלי בלחש ? שאלתי
כיאת התיר — כך מספר לי הסוחר — כוראי
זה של יהודי.
— "היש כאן עוד חנויות של יהודים ?"
הוסיף התיר לשאל בסקרנות.
— יש ויש, ענה לו הסוחר, כמעט כל
החנויות אשר לפניך הן של יהודים, ואגב
ספר לו כי ישנם ב"ה בירושלם יהודים לרב,
בו פורת יוסף, וגם מסדות יהודים ..
נתפעם קצת התיר, רמז על ה"גיד" שלו
שנשלח אליו ע"י הר' "קוק" ש ל ח ס י,
ספר לסוחר כי המורה דרך שלו הביא אותו

מהגרנדניו-הוטל לאיזה רהוב צר ומלולך
וקרא אותו בשם "רהוב היהודים" ואגב מסר
לו כי ישנם יותר מהמשת אלפים יהודים בכל
"פלסטין" שרובם מדברים רק "אראביק"
(ערבית).

כנראה ש"הגיד הניטה" הזה השתתף
במפקדו של ה"ברון" שלנו...
ואגב זכרתי בבה"ם העברי של מוריירדך
והגינת-הפתיחה שבה השתתף לא מד בווימו,
מינהל ההשכלה בארצנו. אלא ב"ב: בנו של
אח"כ... * * *

עודני יושב ורושם בפנקסי הקטן את
פרטי המעשה הזה והנה קפין הסוחר שלי
ואמר: * * *
עעכשויו רבי עזמות, אספר לך מעשה
יותר נאה משוכח הרבה שספר לי אחד
הסוחרים החשובים בעירנו ושקרה לו לעצמו
בשבוע זה.

הוא מספר ואני רושם:
בטח שמע סבודו כי באה אניה מאמריקה
— הומריק או גומריק שמה — והביאה
תורים עשירים. בין התורים האלה נמצא גם
... לסוחר החשוב שבה לבקרו בביתה,
... נודע לו כי ישנם בין התורים
... מהם המשה מליונרים

ואחד עשיר גדול מולטימיליונר ושמו בומר
ברנד שנדב לעמלקים בקושטא חצי מיליון
דולר, מחמת שמנהיגי הארמינים קבלו אותו
ואת חבריו בספ"י והובילו אותם אל אחיהם
ואל קבריהם להראותו את כל הלחץ והעוני
שלםם...

אגב התאוננו על מנהיגינו ועסקנינו
שלא פגשו אותם בא"י, והובילו למלוני
הגויים לבקר את המוקמות "הקדושים" שלהם
ולהשתטח על קברות ה"צדיקים" ברחוב
הנוצרי ובבית-לחם...

למהר בבקרי בשעה שמנה בדיוק, עמדו
רגלי הסוחר לפני משרדו של ראש ההנהלה
הציונית במלון-ריון. מצא שם ילד העומד
על הסף ובקש ממנו להודיע לאדונו כי דבר
נחוץ לו אליו. מיד חזר הילד ואמר כי
האדון הגדול טרוד ואינו יכול לקבל אותו
עכשיו. ע"נ הוציא הסוחר מכיסו את כרטיס
הבקר שלו ורשם עליו מלים אחרות:

"אדוני הנכבד! לא באתי אליו בדבר
פרטי אלא למסר לו דברים אחרים מהאורחים
האמריקנים, מה שנוגע לכם הרבה מאד".
בכבוד: פ ל ו ג י

לא היו רגעים מועטים והסוחר קבל
חזרה את כרטיסו ועליו רשומים: בעד השני,
כדברים האלה:

"יבוא בשעה 12 — עד הזמן ההוא לי
ישיבה" ועל התתום בא הוא בכבוד
ובעצמו...

הסוחר לא המתין, כנראה, עד אחר
ה"ישיבה הגדולה", ואחרי עבור שעות אחדות
נדב בוטברגר המשת אלפים דולר לטובת
היתומות שלנו בא"י וחנכו: ע"י שתי גברות
נכבדות מאמריקה שהלכו אליו מיד. גם
הנדיב בוטברגר לא יכול, כנראה, להמתין
עד 12 ונסע באותו יום...

מילא, ראש ועד-הצירים לא למד כנראה
כלום מאיינשטיין ומתורת היהם שלו, ואולם
תמה אני על הסוחר שלנו, ששכח כל כך יחד
את חטאו הגדול אשר הטא לעמו, עון אשר
לא יכופר במלון "יוז" ושעליו לדעת ולזכר
המיד כי סוף סוף אינו אלא ב"ה א ר ז
זאת אוכרת אדם פשוט שאינו יודע רוסית,
ואעפ"י שהוא נמנה בין הסוחרים הטובים
שבעירנו, עליו להכות ולעשות "אנטישמבר"
עד ישה — ש ת י ם ע ש ר ה . . .
"פאנימאיטיע?" (הבנתם? בלע"ז)

כי, זה מוכן מאליו ויהאע לבל. ואולם מה
שלא ידוע הוא אם הישיבה הגדולה שטמשכה
ארבע שעות רצופות, הכניסה לקפת ועד-
הצירים לא חצי מליון דולרים כמו לארמינים
אף לא המשת אלפים דולרים כמו ליתומות,
אלא ארבע מאות דולר, כלומר מאה דולר
לשעה? ...

קמתי ללכת ולהוביל את אוני'המן שלי
לביתי וזנה הופיעו לפנינו שתי תירות
אמריקניות מעונות משקפים צפרדעיות גדולות
לות על הטמיהן...

איני יודע כיצד אתם, חביבי התלמידים,
ואולם בשאנכי לעצמי יש לי חוש הריח להטם
יהודי ואפילו אצל נשים אמריקניות. לפיכך
נשארתי ונכנסתי, כמובן, עמן בשיחה וספרו
לי תיכף ומיד כי הן שייכות ל"פארטי"
(זבורת נוצעים) של קוק ולכשירדו היום
מהגרנדניו-הוטל, כמובן, הקיפו אותן בעלי
החניות אשר מלמטה וצעקו אליהן:

— "פליו! היר איז א ז ש ו א י ש
סטור!" (בבקשה, זוהי חנות של יהודים.)
תמהו הנשים ואמרו:

— ומדוע יש כאן צלבים ופסלים? והיכן
ה פ א ו ת שלכם? ...

— אנחנו "אינטרנשיונל" (בין-לאומיים—
לא הראי'נע!) ומוכרים אנו גם לגויים...

— ומדוע איפוא אינכם מדברים א י ד י ש?
— שאלו שוב התירות בנצחון.

איני יודע אם השיבו להן הסוחרים ה"איני"
טרנשיונלים האלה, מבני-עשן, ב"אידיש",
ואולם יודע אני רק זאת כי אמירצה-השם
ואם ירצו ביחוד התורים האמריקנים היהודי

לזם שלנו — כן ירכו! — נזכה בקרוב
לשמע עברית גם אצל שכנינו כמו בבנקים
ש ל ה ם בעירנו ועשו יעסק בסחרות
ישראל כגון: מזוזות לבתי "תלפיות" ולא
עוד אלא שיהיו לבושים קפטנים ושטריוכליך
בכל עונת התורים, ועוד ידברו הגויים אצלנו
ע ב ר י ת וילמדו את פקידנו החדשים
בקרן הקימת לדבר כה והקא במבטא המזרחי
הטהור כדי שישמעו וילמדו מהם משחקינו
בתיאטרון העברי, כי כיה לא עושה אדם
בשביל פ ר נ ס ה?....

* * *

זממת שהיום גם יעש"ק וגם, ערב
פורים בעולם, רוצה'הנני רק לכרך את כל
תלמידי הרבים בלי עין הרע למאותיהם
ולאלפיהם דבכל אתר ואתר, בברכת "פורים"
כשר ושמה, שיוכו לביסומא עד לא יודע
בין ברוד "הרכי" שלנו האוכל ברגע כתבי
את זה "אזני המן" במטבח-הפועלים, ובין
מכרו של פו ר ד בירושלם הבירה.

עזמות